ROVATVEZETŐ:
Dr. Terbe István *egyetemi tanár*



A görögdinnye-termesztés 2011. évi tapasztalatai

Balázs Gábor
BCE Kertészettudományi Kar, Zöldség- és Gombatermesztési Tanszék

A termesztők többsége az év elején már alig várta, hogy kitavaszodjon és elkezdődjenek a dinnyetermesztéssel kapcsolatos munkálatok. Az egyik leggazdaságosabb megoldás, ha valaki saját magának elő tudja állítani a palántát. Még gazdaságosabb, ha ezt családi szinten oldják meg, mert a mai viszonyok között igen nagy a napszám költsége, ami a későbbiekben a záráskor mutatkozik meg.

Hazánk legnagyobb és ***legintenzívebb dinnyetermesztő körzetében, Békés megyében indul meg legkorábban a termesztés.*** Ha valaki saját maga állítja elő a palántát, akkor már március elején-közepén, de ha valaki korai oltott palántát állít elő, akkor már február végén, március elején elkezdődnek a munkálatok a fóliában. Az ***palántanevelés nem olcsó,*** hiszen a mai energiaárak igen magasak. A palántanevelésnek és a -vásárlásnak is megvan a maga előnye és hátránya. A saját nevelésű palántáról tudja a termesztő, hogy mit is állított elő, hogyan gondozta azt. Amennyiben pedig nagyobb tételben teszi ezt, és esetleg bérneveléssel is foglalkozik, úgy abban az esetben gazdaságos is. Hátránya, hogy sok szakértelmet, odafigyelést és energiát igényel. Ezzel szemben a vásárolt palántát egyes esetekben akár még a földre is kiszállítják a cégek, ugyanakkor az árat illetően drágább.

A termesztéstechnológiában nem történtek nagy változások az elmúlt évekhez képest. Még mindig sokan használják a 900 mm széles talajtakaró és az ehhez párosuló 1200 mm széles kisalagút fóliát. A gyakorlatban ez a legkisebb alagútípus. Aki teheti, vált és áttér a nagyobb alagútméretre (1800 mm). A nagyobb légtér mellett ugyanis a növényeket sokkal tovább bent lehet tartani.

Azok a termesztők, akik kis, illetve nagybani piacokra is értékesítenek, kezdenek visszaállni az úgynevezett fekete héjú „Sugar baby" dinnyetípusra, mivel ezt a ***fajtakör***t magasabb áron tudják eladni. Meg kell azonban jegyezni, hogy a külföldi piacra nem keresik ezt a típusú dinnyét.

2011-ben a tavasz és egyben a jó időjárás beköszöntével sokan abban reménykedtek, hogy igen jó szezon elé néznek és a tavalyi évvel ellentétben nyereséggel zárják az idei évet. Valóban nagyon szépen indult a tavasz, hiszen az ültetés időszakában melegek voltak a napppalok, és az éjszakák is elfogadhatónak bizonyultak. Sok termesztő még mindig esküszik arra, hogy korai dinnyét kell termeszteni, mert



Talajtakaró és csepegtető cső húzás



Oltott görögdinnye palánta

az állandó helyre vetéshez. Ezen termesztők szerint így olcsóbb a technológia, valamint a helyrevetett növények sokkal jobban elviselik a stresszhatásokat. Gyökérzetük mélyebbre hatol, ezáltal száraz időszakban jobban tudnak gazdálkodni a vízzel.

Oltott palánták

Ugyanakkor a legtöbb termesztő kezdi felismerni, hogy az oltott palánták nagyobb termésbiztonságot nyújtanak a tenyészidőszakban. Elég egy 1-2 napos komolyabb csapadékkal kísért lehűlés, ami során a sajátgyökerű növények gyökerei elhalnak, szemben az oltott növényekkel, amelyek gyökérrendszere többnyire egészséges, funkcióképes marad.



Ültetés

csak azt lehet gazdaságosan eladni, értékesíteni. ***Ebben az évben a legtöbb dinnyeföld érése szinte egybeesett, összeért.*** Ez annyit jelent, hogy a később ültetett, vagy helyrevetett állományok között alig volt éréseltolódás, ami az egyes eltérő tenyészidejű fajták között is megfigyelhető volt. Sokan már április elején kiültették a sajátgyökerű állományukat, holott ekkor még csak az oltott dinnyét szokták kirakni. ***Elmondható, hogy az idei tavasz kedvezett az ültetéseknek és a palánták hiánytalanul megeredtek és „futásnak” indultak.***

Véleményem szerint érdemes lenne jobban széthúzni a dinnyeszezont. Egyesek kezdenek visszatérni

Egyre nagyobb gondot jelent a termesztés során a monokultúrából származó gombás fertőzések (pl. fuzárium) ***nagymértékű fellépése*** is, melyre az eddigi megfigyelések szerint szintén jó megoldást jelent az oltás. Ezt jómagam is tapasztaltam a kísérleteimben az idei évben. A sajátgyökerű növények egy része kipusztult, míg az oltottakon semmilyen fertőzés nem volt tapasztalható.

Idén a hőmérséklet sokszor meghaladta a 35 °C-ot. Ez nem is lett volna olyan nagy probléma, csak ehhez igen nagy UV-sugárzás is párosult, ami a legtöbb szabadon álló dinnyét „kisütötte”. Az enyhén napégett termések még bizonyos mértékig a belföldi piacon értékesíthetőek, de a külföldi piac nem tart az ilyen árura igényt. Az oltott növények sokkal nagyobb lombtömeggel rendelkeznek, így a napégés ezek esetében a legtöbbször elkerülhető. Véleményem szerint ***fontos technológiai elem, hogy a tenyészidő elején az intenzív növekedés fázisában*** ne csak a kötődésre figyeljünk, hanem szakszerű kezeléssel ***megfelelő méretű lombtömeget is képeztessünk a növénnyel.***

Egyre többen próbálkoznak az úgynevezett „házi” oltásokkal – meglehetősen változó sikerrel. Amennyiben az oltók megfelelő szakmai felkészültséggel rendelkeznek, úgy ezen eljárás gazdaságosabbnak mondható, mint a külföldön előállított és behozott oltványok vásárlása. A legnagyobb hozzáértés az oltáson kívül az „oltókamra” kezeléséhez kell. A leoltott növényeket ide helyezzük, ahol mesterségesen biztosítjuk számukra a megfelelő hőmérsékletet és páratartalmat. Amennyiben nem megfelelően történik a kamra szellőztetése, párásítása, a hőmérséklet szabályozása, úgy az oltott növények könnyen elpusztulhatnak, például gyakori hiba, hogy a magas hőmérsékleten megfőnek.

Növényvédelem

A tenyészidő legcsapadékosabb hónapja talán a július volt. Az ***inten-***



Kisalagút húzása



Oltott görögdinnye állomány

zív növekedés és terméséré időszakában viszonylag ***száraz meleg időjárás uralkodott, ami szokatlanul nagymértékben kedvezett a levéltetvek felszaporodásának.*** Az ellenük használt növényvédő szerek legtöbbje eredményesnek bizonyult, nagyobb gond volt az időzítéssel és a permetezés-technikával. Hasonló mondható el a gombás betegségekkel kapcsolatosan is.

Piaci helyzet

Az érés kezdetén – mint ahogy mindig – megindult a találgatás, sokan kezdtek „tippelgetni" az árakkal kapcsolatban: Vajon milyen áron indulnak majd az első szedések? A legtöbben bizakodtak a jó árban, mivel szép volt a tavasz, jól bekötött az állomány, és a minőséggel sem voltak nagyobb problémák.

A felvásárlási árak azonban nem a vártnak megfelelően alakultak, amihez tudni kell, hogy az értékesítésnek két fő útja létezik:

- kamionos (belföld, export) értékesítés és
- nagybani piac.

Az első praktikusabb, mivel nem vesz annyi időt igénybe, mint a nagybani piacon történő kereskedés, viszont a felvásárlási árak ebben az esetben sokkal alacsonyabbak. Nem ritkán 40 Ft/kg körüli árkülönbözet is megfigyelhető a két értékesítési forma között. Az idei évben az első kamionos értékesítésre történő szedésekért 60 Ft/kg körüli felvásárlási árat fizettek a termelőknek. Ez az ár az elmúlt évekhez hasonlóan nem sokáig tartott és zuhanásnak indult. Idén is előfordult, hogy egyesek a viszonylag jó ár miatt akár 70-80 %-os érettségben is leszedték a dinnyét. A legalacsonyabb kamionos felvásárlási ár 20 Ft/kg volt. A legnagyobb terméshányad a 25-30 Ft/kg áron történt eladásra.

Sok termesztő elgondolkozott azon, hogy ilyen árak mellett érdemes e egyáltalán foglalkozni a dinnyetermesztéssel, ami meglehetősen kézimunka- és energiaigényes tevékenység. A kérdés csak az, ha ez így folytatódik, akkor hova fog jutni a magyar dinnyetermesztés. Előrejelzések szerint a termőfelületek további drasztikus csökkenése várható 2012-ben. Vannak, akik más kertészeti növények után néznek, vagy teljesen felszámolják a termesztésüket.

■

Magyar Növényvédő Mérnöki és Növényorvosi Kamara

Felhívás!

A Magyar Növényvédő Mérnöki és Növényorvosi Kamara

2011. november 9-én 10.00 órakor rendezi meg a 6. Növényorvos Napot.

Helyszín: Budapesti Corvinus Egyetem Kertészettudományi Kar (korábbi Kertészeti Egyetem) díszterem. Budapest, XI. Villányi út 29-43.

A rendezvényre minden kamarai tagot várunk

NMNK elnökség